

Het is vrij levig geworden en beslaat niet minder dan 128 bladzijden.

Het eigenlijke Rapport neemt daarvan slechts 25 bladzijden in.

Maar omdat niet alle Curatoren er zich mee konden vereenigen, werd als Bijlage A een minderheids-rapport opgenomen.

Op blz. 4 van het Rapport leest men: „Ten slotte werd de algemeene vraag „voor of tegen het promotie-recht“ in stemming gebracht. Van de praeadviseerende hoogleraren verklaarden zich ervoor de hoogleraren Bouwman, Greijdanus, Hoekstra en Lindeboom; en er tegen de hoogleraren Honig en Ridderbos. Van de vervolgens onder curatoren gehouden stemming was het resultaat, dat acht zich er tegen verklaarden (de curatoren Bavinck, Berends, De Bruyn, Van Es, Keizer, Schouten en Van der Veen) en vier ervoor (de curatoren Boersma, Bos, Duursema en Schoemakers.“

De minderheid wenschte, zoo vervolgt blz. 5, „dat ook haar gevoelen afzonderlijk aan de Synode zou worden medegedeeld. Deze broeders spraken daartoe in het algemeen hun instemming uit met het door de commissie ingediende minderheidsrapport, zonder dat zij het noodig achtten, nader in te gaan op de vraag, of elk hunner zich met alle bijzonderheden hiervan kon vereenigen.“

Bijlage B is afkomstig van prof. Lindeboom. Daarentoent wordt de volgende inlichting verstrekt: „De hoogleraar Lindeboom diende ter aanvulling hierop en ter verduidelijking zijner persoonlijke optie nog een afzonderlijk advies in.“

Daarna komen:

Bijlage C. Het Doctorenambt in onze K.O., van Dr K. Dijk.

Bijlage D. Kort overzicht van „het doctoraat aan de Theol. School“ op onze Synodes, eveneens van Dr K. Dijk.

Bijlage E. De geschiedenis van het doctoraat, van Dr W. A. van Es.

Bijlage F. De Academie van Calvijn, eveneens van Dr W. A. van Es.

Deze vier laatste bijdragen zijn opgesteld hetzij op verzoek van de voorbereidende commissie, hetzij op verzoek van het curatorium. „Het curatorium heeft van deze studiën met dankbaarheid kennis genomen en gebruik gemaakt; daar ze echter van historisch aard zijn, werd het noodig, noch wenschelijk geacht, hierover een uitspraak te doen.

Ze blijven daarom voor rekening van de opstellers en zijn dan ook uitsluitend met hun naam onder teekend.“

Ziedaar een kort overzicht van den inhoud.

Naar men weet zien wij van elke bespreking of beschouwing van dit rapport af.

— „Bindend advies“. I.

Nog altijd blijft het woord „advies“, wanneer het uitspraken van kerkelijke vergaderingen betreft, misverstand te verwekken.

Het spreekt vanzelf, dat, wanneer een Gereformeerde dit woord gebruikt, het de betekenis heeft, welke onze Kerkenorde er aan geeft en geen andere.

Hoe komt het nu in onze Kerkenorde voor?

Wij willen daarvoor even de Kerkenorde doorloopen.

Art. 4 handelt over hen, die de Kerken nog niet als predikant gediend hebben. In kerken, met niet meer dan één Dienaar des Woords, wordt voor hun verkiezing gesicht ook het „advies van de Classe, of van den hiertoe door de Classe aangewezen Consul, waar zulks totnogtoe gebruikelijk is geweest“.

Dezelfde clause vindt men ook in art. 5, waar het gaat over de Dienaren, die nu alreede in den Dienst des Woords zijnde tot een andere gemeente geroepen worden.

Art. 14 bepaalt: „Zoo eenige Dienaars om de voorgeschreven of andere oorzaken hun dienst voor een tijd onderlaten moesten, welk zonder advies des Kerkeraads niet geschieden zal, zoo zullen zij nochtans ten allen tijde de beroeping der Gemeente onderworpen zijn en blijven“.

In art. 38 leest men: „Welverstaande, dat in de plaatsen, waar de Kerkeraad voor het eerst of opnieuw is op te richten, hetzelfde niet geschiede, dan met advies van de Classe.“

Art. 47 bevat o.m.: „In het scheiden, zoowel der Particuliere als der Generale Synode, zal een Kerk verordend worden, die last hebben zal, om met advies der Classe den tijd en de plaats der naaste Synode te stellen.“

Art. 50: „Voorts zal de Kerk, die last heeft om den tijd en de plaats der Generale Synode aan te wijzen, zoo dezelfde naar het oordeel van tenminste twee Part. Synoden binnen de drie jaren te be-roepen ware, met advies of onder goedkeu-

ring van haar Particuliere Synode van den tijd en de plaats besluiten.

Omtrent de verzoeking van hen, die eenige openbare zonde hebben bedreven, zegt art. 75: „Of zij in bepaalde gevallen openbaarlijk geschieden zal, wordt, wanneer daarover in den Kerkeraad verschil is, in Kerken, waar maar één Dienaar is, met advies van twee genabuude Kerken beoordeeld.“

In art. 76 wordt vastgelegd: „Doch zal niemand afgesneden worden, dan met voorgaand advies der Classe“.

Art. 77 heeft het over de drie vermaningen bij de Kerkelijke censuur tusschen de afhouding van het Avondmaal en de afsnijding in. Van de tweede vermaning heet het: „In de tweede vermaning zal met advies der Classe zijn naam uitgedrukt worden.“

In art. 79: „Of deze (n.l. geschorste Dienaren) geheel van den Dienst af te zetten zijn, zal aan het oordeel der Classe staan, met advies van de in art. 11 genoemde Deputaten der Particuliere Synode“.

Voorts wordt in art. 42 nog gesproken van predikanten, die adviseerende stem hebben.

Wat volgt uit deze officiële taal der Kerk voor de betekenis van het woord „advies“?

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST

Christeluk Letterkundige Studiën deel V.

Volgens de gewoonte, dat Redacteuren en medewerkers van ons blad zelf aankondigen de uitgaven, waarvan ze Auteur zijn of in welker toestand koming ze aandeel hebben, wijs ik in dit artikel op het onlangs verschenen vijfde deel van de „Christeluk Letterkundige Studiën“.

Deze bundels, die artikelen en essays bevatten over letterkundig werk en literaire kunstenaars, maken deel uit van de serie „Christendom en Literatuur“, die staat onder redactie van M. J. Leenderse en Dr. C. Tazelaar. Aan de acht bestaande

oogenblik ook maar te vergeten, drüft Hij óók ziel en vleesch en heel de bloote menscheelikeid van Petrus en Johannes en Jacobus en al de kleine schapen en lammen van Zijne kudde voor Zich uit; en zoo sterft Hij den dood in een huiveringwekkende liefde, die een klaar gezicht heeft op de rechtvaardigheid van den toorn, op de noodzaak van het horribel decreet. Hij gelooft dat God één is — en Hij siddert.

Zeg nu zelf: is ooit de vertroosting van een menschenziel zóó vernederend geweest, zoo geheel ontkleedend? Maar ook anderszids, is ooit een vernedering en ontkleeding in Gods helder licht zoo vertroostend geweest?

Ten slotte, nóg hooger rijst de vlam van Christus' heilichheid, als wij behalve tegen Judas Hem ook tegen Satan worstelen zien, Satan, die in Judas was gevallen, en van wier Jezus dat wist.

Want de strijd, die hier is beslecht, is in den grond geen worsteling tusschen de middelnaarsziel van Jezus en de menscheelike ziel van Judas. Het is in het wezen der zaak een strijd tusschen Christus als het vleesch geworden Woord en den Satan.

En weer keeren wij tot ons uitgangspunt terug.

Want, wie Satan zegt, zegt ook: verdringing.

Neen, wij spelen niet met woorden; natuurlijk niet. Er is geen sprake van, dat de duistere geest van Satan in dezelfde psychologische verwickelingen zou zijn begrepen als de ziel van een menschenkind.

In een menschenleven is er een tegenstelling tusschen onbewust en bewust leven. Er is een drempel, boven welken zijn bewustzijn werkt, en onder welken de duistere driften woelen van zijn niet eens hemzelf met name bekende leven.

Maar bij den Satan is van dit alles geen sprake. In hem is óók alles bewust.

Hij zonligt met open oogen. Hij leeft niet naar de ordening van de menscheelike ziel, die veranderlijk is en wisselend, ieder oogenblik, maar hij staat als geest in de eeuwigheid; en weet zich ieder oogenblik met scherp bewustzijn voor oogen te plaatsen, al wat in hem zelf roert en leeft. In elk oogenblik van zijn duister bedrijf ziet hij onder het werk, dat hij doet, levensgroot de beelden voor zich, de lichtbeelden van de aanvangen van zijn bestaan, toen hij nog leefde bij God, en als geschapen geest Hem prees.

Met nadruk stellen wij dus voorop, dat hier van geen „verdringing“ als van een zielkundig proces, in den boven aangeduiden zin, ook maar eenige sprake vallen kan.

Wanneer wij niettemin Satan den grooten Verdringer noemen, dan bedoelen wij daarmee, dat Satan elk oogenblik God van zich afdringt; elk oogenblik het oordeel van zich weg dringt; elk oogenblik het recht van zich wegdringt. Die Satan kent God beter dan eenig mensch. In ónder-bewuste diepten kan hij God niet verdringen, want zulke diepten zijn in hem niet. Maar hij dringt God met zijn wil uit zijn bestaan weg. Het zal hem eeuwig mislukken; maar in het klimaat der eeuwig-

POPULAIR-WETEN- [SCHAPPELIJKE SCHETSEN

„Over de „verdringing“ en haar onmogelijkheid bij Christus.

Wij hebben verleden week gesproken over de kwestie der „verdringing“, zooals ze ons bekend is uit de psycho-analytische literatuur. Omdat in deze rubriek háár opvatting van het „conflict“-Judas-Jezus is besproken, en in een andere rubriek in het algemeen critiek erop geleverd werd, gaven we verleden week bij één en ander een illustratie — meer niet — van wat eigen meening vertolkt, en kozen daarvoor, in aansluiting aan wat reeds besproken was, Judas.

In een laatste woord willen wij, waar van het „conflict“ tusschen Judas en Jezus de ééne „partij“ besproken is, ook nog even letten op de ziel van Jezus, „den andere“.

Waarom, zoo zouden wij kunnen vragen, kón Jezus het niet verdragen, dat Judas Jezus in zijn leven enkel maar liet binnenkomen als prediker van een hoog ideaal, als „sublimeering“ van Judas' eigen diep-verborgen zieleleiden?

Daar waren vele redenen voor; heel veel. Maar onder die alle is ook die te noemen: Jezus Christus zelf heeft in zijn menscheelike ziel niets en niemand „verdrongen“, want juist daarin wordt Hij openbaar als de zondeloze.

En het is goed daarop te letten.

Niet alleen krijgen wij daardoor eenig gezicht in de menscheelike ziel van den Heiland, en in Zijn midde-laarsbestaan, maar bovenal zien wij dan, hoe in Jezus zieleleven de lijnen van Jezus' tijd volmaakt parallel loopen aan de groote lijnen van Gods eeuwigheid.

Christus heeft nooit stukwerk geleverd, want Hij heeft nooit niets verdrongen. Hij heeft van het geheel nooit één deel onder de oogen gezien en het andere voorbijgezien. Hij ziet geen stukwerk, want Hij alleen verdringt niets.

En deze Christus, die dus zelf in zijn strijd met Judas den boog van Gods verkiezing en verwerping met Zijn gansche ziel tegelijk in oogen schouw neemt, Hij heeft er recht op, dat wij Zijn kleine paaschzaal, waar Hij met Judas aanzit, zien als de amidst, waar het aambeeld geslagen wordt door God, en waar de hamer gedreven wordt uit kracht van eeuwigheid.

Wanneer men „alleen maar“ op Judas let, en op diens bitter, tragisch einde, en dan in eens een sprong neemt met zijn gedachten naar de verkiezing van God en de verwerping, dan komt men ernoit, en dan blijft áltijd het ééne staan (Judas' einde) tegenover het andere (Gods aanvangen). Maar wanneer wij Jezus en Judas naast elkaar zien treden, met elkander worstelen zien, op elkander in zien werken, elke minuut, elk uur, elke week, elke maand, elk jaar van hun samenzijn, en wij zien die worsteling

groeien in hevigheid, en wij gaan dan dit ALLES betrekken op verkiezing en verwerping, en verantwoordelijkheid, dan bevinden wij, dat deze twee ten diepste één zijn: het eeuwige, heilige Besluit, en de geschiedenis van alle leven in den tijd. Dan zien wij pas, wat Christus in dat leven is, Christus, die tenslotte tot ieder mensch spreekt, wat Hij tot Judas heeft gezegd: Wat gij doet, doe het haastiglijk.

Ja, nog meer op den man af, dan zien wij pas, hoe groot de ziel van Christus Jezus is. Want het is eigenlijk een verschiikking, dat Jezus nimmer stukwerk aflevert aan God, omdat Hij niets verdringt. Jezus, die niets „verdringt“, brengt in elk woord de geschiedenis tot haar ondergang, elk levenslot tot zijn voltooiing. Niet met een halve, doch met Zijn gansche ziel zegt Jezus tot Judas: Wat gij doet, doe het haastiglijk. De strijd van Jezus' ziel met Judas' ziel was hiernoe geëindigd. Dit woord was reeds een aanvang van het kruiswoord straks: Het is volbracht.

Maar wij mogen de zaak ook omkeeren: als de gansche, onverdeelde Christus in den toorn is, dan is Hij óók onverdeeld, zonder eenige verdringing, werkzaam in de liefde. Als Hij geheel en ongedeeld is in de verwerping, dan is Hij ook één en ongedeeld in de aanneming tot kinderen.

Dit is voor ons de groote troost. Gelijk heel Zijn ziel in Judas' loslating was, zonder dat er ook maar een begin was van scheiding tusschen Jezus' bewuste en onbewuste leven, zoo is ook Zijn gansche rijke ziel zonder eenige verdringing, zonder eenigen schijn zelfs van half- of onbewustheid, in het gebed, dat Hij hogepriesterlijk opzondt tot Zijn Vader in de paaschzaal.

Ja, dat hogepriesterlijk gebed, dat juist de diepe Johannes in zijn evangelie inlachte, krijgt voor ons nog inniger betekenis, zoodra wij bedenken, dat Jezus anders is dan Judas, anders ook dan de andere apostelen.

Want Judas dringt en verdringt in zijn eigen ziel Jezus weg; en het betere inzicht, en den oproep tot boete dringt hij weg.

En de apostelen en allen die gelooven, al zijn ze wedergehooren, dringen ook zoo veel nog uit hun levende aandacht weg, omdat zij nog niet volmaakt zijn in de liefde, en nog niet ten volle leven in en uit de bekeering.

Maar Jezus heeft niets in Zijn ziel verdrongen. Hij kan niet in Zijn ziel verdringen, wat in die ziel aanwezig is. Hij kent Zijn eigen diepten, en daarom ligt Zijn gansche ziel, één en onverdeeld, in elken volzin van het hogepriesterlijk gebed op aarde, en nu ook in den hemel. Daarom is Zijn volle ziel in elke vertroosting, die Zijn stem doet hooren. Daarom gaat Hij naar het kruis en mijmert niet er heen. Dat kruis, met het gezicht op Judas en Simon Bar Jona, dat kruis met het gezicht op al Uw leelijke en mooie dingen, dat kruis neemt Hij nu aan met geheel Zijn hart, met geheel Zijn ziel, met geheel Zijn verstand en met al Zijn krachten. Alle kamers van Zijn ziel geven geluid: zij begeeren God in het kruis. En terwijl Hij Judas voor Zich uitdrijft, zonder hem een

¹⁾ Uit de geschriften van Th. Reik, bekend psycho-analyticus.